

Oppvekstreformen – Handlingsplan for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker

Ungdomsrådet, 9. mars 2023
v/Rådgiver, Parminder Kaur Bisal

Bakgrunn

- Barnevernsreformen
- Reformen regulerer først og fremst barnevernet, men målene i reformen nås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren i kommunene, og blir derfor også kalt *oppvekstreform*
- Reformen tre i kraft fra 1.1. 2022

Målet med reformen

- Kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging
- Hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov
- Rettsikkerheten til barn og familier skal bli godt ivaretatt
- Ressursbruken og oppgaveløsningen i barnevernet skal bli mer effektiv

Medvirkning

- **Fra innbyggerne:** Tidsavgrenset spørreundersøkelse over tre sammenhengende uker, der de ble spurt om egen opplevelse av kommunale tjenester og mulighet for medvirkning. Undersøkelsen var rettet mot alle innbyggere som benyttet seg av en av følgende tjenester;
  - Helsestasjon 0-5, Helsestasjon for ungdom, Familieteam, Barneverntjenesten eller PPT
- **Fra frivilligheten:** har gitt tilbakemeldinger i forskjellige fora, deriblant i forbindelse med temaplanarbeidet, som prosjektet har fulgt tett. Resultater fra Frivilligundersøkelsen 2022
- **Internt i kommunen:** Undersøkelse rettet mot kommunalsjefer og virksomhetsledere, samt at alle relevante tjenester har vært med i utarbeidelsen av kunnskapsgrunnlag, handlingsplan og rammer for kompetanseprogram og handlingsveileder
- **Høring**

Det er utarbeidet et
bredt
kunnskapsgrunnlag

Hva må til for å lykkes

1. Alle som jobber med barn unge og familier, også frivillighet og nærmiljø, jobber ut fra følgende felles **kjennetegn for helsefremmende arbeid:**

Kjennetegn	Beskrivelse
Kvalitet	Evaluering og kvalitetsutvikling ut fra innbyggers behov
Tilhørighet	Systematisk arbeid med kunnskap, holdninger og handlinger for at barn unge og familier har tilhørighet i inkluderende fellesskap
Felles språk	Felles verdi og kompetanseplattform danner grunnlag for felles begrepsbruk og praksis i den tverrfaglige samhandlingen
Felles kompass	Forebygging vektlegges, med en felles handlingsveileder for å forebygge, fange opp og følge opp

2. Utvikle samhandlingskultur på tvers i kommunen, med frivilligheten og andre aktører. Alle som jobber med barn unge og familier jobber ut fra **felles kjennetegn**:

Kjennetegn	Beskrivelse
Helhet og sammenheng	<ul style="list-style-type: none"> • Tverrfaglig samhandling nedfelles i planer, og etterspørres av leder • Utforske nye arbeidsmetoder for å utnytte ressurser bedre • Systemer som sørger for at vi koordinerer innsatsen for de som har behov for sammensatte tjenester
Mestring	Barn, unge og familier sine ressurser anerkjennes. De gis muligheter til å gjennomføre endringer for å nå mål som er viktige for dem selv.
Lytte og forstå	Barn, unge og familienes stemme må forstås og anerkjennes før vi samskaper og iverksetter tiltak
Støtte	<ul style="list-style-type: none"> • Håndtere utfordringer tidlig, der utfordringen oppstår • Styrke relasjon mellom barn og familie • Støtte foreldre

3. Ressursbruk prioriteres i større grad til arenaer som jobber helsefremmende og universelt, for å lykkes med tidlig innsats.
4. Effektivisere kommunens tilbud om foreldrestøtte, og gjøre den lett tilgjengelig
5. Utarbeide kvalitetsindikatorer som synliggjør tverrfaglig samhandling på systemnivå, og som brukes i kvalitets -og lederoppfølging

Forventningsbrev fra statsforvalteren

Fra 1.1.2022 -

Krav om at kommunestyret skal vedta en plan for kommunens arbeid for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker

Planen skal beskrive:

- det overordnede målet og strategien for det helhetlige tjenestetilbudet
- hvordan ansvaret skal fordeles mellom de forskjellige tjenestene og etatene i kommunen
- hvordan oppgaveløsningen skal organiseres
- hvordan de ulike tjenestene og etatene skal samarbeide

 Side: 3/14

Barn, unge og familier i vanskelige livssituasjoner er utsatte

Barn, unge og familier i vanskelige livssituasjoner er særlig utsatt under pandemien, og familiene blir i enda større grad enn vanlig utsatt for tilleggsbelastninger som får konsekvenser for barna. FHI anslår at ca. 20% av barn og unge kan regnes som sårbare. FNs barnekonvensjon forplikter oss til å ivareta barnets beste selv om situasjonen er krevende. Både stat og kommune har alltid et ansvar for å vise hvordan de har vurdert barnets beste ut fra alle barnets behov og prøve å få til en mest mulig harmonisk løsning mellom smittevern og andre behov. FNs barnekonvensjon fastslår at alle barn og unge under 18 år har rett til å ha en trygg og god oppvekst, og vi forventer at den praktiske bruken av barnekonvensjonen gjennomføres på alle samfunnsområder både under og etter pandemien.

Når det tas avgjørelser som påvirker barn og unge, mangler ofte en god vurdering av konsekvensene for barns liv og rettigheter. Det er viktig å gjøre en barnerettighetsvurdering som sørger for at de positive og negative konsekvensene av forslag til vedtak kommer på bordet før endelige beslutninger blir tatt.

Barn i lavinntektsfamilier er et satsingsområde som fordrer et engasjement fra alle kommunale etater slik at utenforskap kan forebygges og barn kan sikres et godt oppvekstmiljø. I økonomiske krevende tider det økt risiko for at flere familier vil rammes. Det er utviklet en egen kommunemonitor med indikatorer for barn som vokser opp i en vedvarende lavinntektsituasjon. Personer som har utfordringer med privatøkonomien sin vil ofte også få problemer med særlig helse, bolig og forsørgeransvar. Det er derfor viktig at kommunene har en tilgjengelig tjeneste på økonomisk rådgivning for alle som har behov for det. Det betyr å gi råd og veiledning om alt fra dagligøkonomi til større gjeldsproblemer.

Kommunene skal legge til rette for tverrsektorielt og tverrfaglig samarbeid for utsatte barn og unge og deres familier. NAV har et særlig ansvar for personer som faller utenfor eller får utilstrekkelig hjelp fra andre statlige eller kommunale velferdsordninger. Det er viktig at barns stemme blir hørt i prosesser som angår dem. Vi skal aktivt bidra til bedre regional samordning, slik at regionale aktører samordner seg i møte med kommunene for å bidra i arbeidet med å løse samfunnsflokke. I 2022 vil vi sammen med de andre regionale aktørene være spesielt opptatt av unge med bostedsutfordringer, integrering og barnevernsreformen, i tillegg til lavinntekt.

Den 1. august 2022 trer det i kraft endringer i velferdstjenestelovgivningen som vil påvirke kommunene. Bakgrunnen for lovendringen er at mange barn og unge med behov for koordinerte og sammenhengende tjenester opplever manglende koordinering og et tjenestetilbud som ikke henger sammen. For at utsatte barn og unge skal få et godt og helhetlig tjenestetilbud, må de ulike sektorene samarbeide godt, og det må være tydelig hvem som har hovedansvaret for å samordne tilbudene. Det er altså vedtatt endringer i flere velferdstjenestelover som blant annet omfatter harmonisering og styrking av reglene om samarbeid og individuell plan, innføring av en samordningsplikt for kommunen ved ytelse av velferdstjenester, innføring av en rett til barnekoordinator, samt utvidelse av helse- og omsorgstjenestens ordning med lovpålagte samarbeidsavtaler.

Barnevernsreformen – en oppvekstreform

Stortinget har vedtatt barnevernsreformen som gir kommunene et større ansvar for tilbudet barn får fra barnevernet, både faglig og økonomisk. Reformen skal styrke kommunenes forebyggende

Mål fra staten

Hovedmål

Flere barn skal få
rett hjelp
til rett tid
der de bor

Delmål

- Forebygging og tidlig innsats
- Helhetlig tjenestetilbud
- Samarbeid på tvers av sektorer
- Kommunal styring
- Samarbeid på tvers av kommune

I tillegg kommer Drammen kommunes overordnede mål strategier

Strategier for at flere skal få rett hjelp til rett tid der de bor

1. Organisering

- Hvordan organiserer vi våre tjenester og tilbud
- Hvordan kan vi utnytte og utvikle eksisterende strukturer og arbeidsmåter bedre

2. Ledelse

- Mål og tiltak i oppvekstreformen er godt forankret på alle ledernivåer
- Ledere sørger for at mål og tiltak er forpliktende i organisasjonen
- Arbeidet følges opp av evalueringer og justeringer underveis basert på indikatorer som viser om resultater nås.

3. Kompetanseheving

- For å oppnå mål og lykkes med nødvendige endringer, må **god og riktig kompetanse** tas i bruk i alle deler av organisasjonen.
- Et forpliktende kompetanseprogram vil bidra til å **bygge kollektiv kapasitet** i de kommunale tjenestene.
- Deler av kompetanseprogrammet skal **gjøres tilgjengelig for eksterne samarbeidspartnere**, inkludert frivilligheten.
- Kompetanseprogrammet vil **bidra til felles forståelse og praksis** hos alle som jobber med barn, unge og familier, slik at Drammen er et godt sted å leve, og at flere barn får rett hjelp til rett tid der de bor.

4. Medvirkning

- Det skal rettes en felles innsats for økt brukermedvirkning og for barn, unge og familiers mulighet til reell medvirkning.

Tiltak for Drammen kommunes forebyggende arbeid mot omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker

Strategi Organisering

Tiltak	Beskrivelse
Det prøves ut en ny modell for tverrfaglig oppgaveløsning i et av de etablerte knutepunktene i tillegg til Strømsø	Med erfaringer fra piloten for tverrfaglig ledelse i knutepunkt Strømsø, prøves en ny samhandlings-modell ut i et annet knutepunkt
Videreutvikle etablert arenasamarbeid for tverrfaglig samhandling mellom tjenester	Etablert tverrfaglig arenasamarbeid evalueres og videreutvikles i tråd med mandat
Drammen kommune prioriterer ressurser til arenaer som jobber helsefremmende og universelt	En bevisst prioritering av ressurser til forebygging på universelt nivå
Lavterskeltilbud og tjenester fra kommunale og andre aktører samles i en felles digital plattform og gjøres kjent og tilgjengelig for alle	For at barn, unge og familier skal kunne ta gode valg for eget liv, og for at ansatte skal kunne veilede, må de vite hvor de kan finne tilbud og tjenester
Utvikle og etablere forpliktende strukturer for tverrfaglig samarbeid internt og eksternt	Måltrettet innsats på alle nivåer, også til 2.linje tjenester og frivillige Strukturer kan inkludere retningslinjer, samarbeidsavtaler, møteplasser, samarbeidsformer med mer
Innføre en modell for samordning av koordineringsressurser i organisasjonen	Ressurser til koordinering av hjelp og tjenester til utsatte barn, unge og familier samordnes for å utnytte kapasitet og kompetanse bedre
Ansvar og rutiner for koordinering og individuell plan tydeliggjøres	Rutiner og prosedyrer for arbeid med individuell plan ferdigstilles og gjøres kjent i organisasjonen

Strategi Ledelse

Tiltak	Beskrivelse
Tverrfaglig samhandling nedfelles i planer på flere nivåer i organisasjonen og brukes i kvalitets- og lederoppfølging	Utarbeide kvalitetsindikatorer som synliggjør tverrfaglig samhandling på systemnivå Prioritere og tilrettelegge for samarbeid mellom tjenester, mellom forvaltningsnivåer og med frivilligheten Bruke valgte indikatorer i planer og i kvalitets- og lederoppfølging
God politisk forankring i videreutvikling av tjenestetilbudene	Gi god informasjon om pågående utviklingsarbeid i forbindelse med oppvekstreformen

Strategi Kompetanseheving

Tiltak	Beskrivelse
Utvikle, forankre og etablere en forpliktende samhandlingskultur og et tilhørende kompetanseprogram	<p>Kompetanseprogrammet baseres på felles kjennetegn for helsefremmende arbeid</p> <p>Innholdet i kjennetegnene utvikles i samarbeid mellom ansatte og brukere av tjenestene</p> <p>Programmet gjøres tilgjengelig for ansatte, andre aktører og frivillige som møter barn, unge og familier i sitt arbeid</p>
Utarbeide felles handlingsveileder for å forebygge, fange opp og følge opp	<p>Handlingsveiledere for å forebygge, fange opp og følge opp utarbeides i og på tvers av tjenestene</p>

Strategi Medvirkning

Tiltak	Beskrivelse
Sikre medvirkning i tråd med gjeldende lovverk	Medvirkning fra de det gjelder, i utvikling av tjenester og eget tjenestetilbud Tjenesteutøverens tilrettelegging for god medvirkning i møte med de det gjelder

Organisering og samarbeid

1. Organisering

Drammensmodellen

- Medvirkning – vi skal finne gode løsninger sammen
- Tjenester nær innbyggerne – vi skal utvikle gode tjenester sammen
- Stedsutvikling – vi skal utvikle gode nærmiljøer sammen

Knutepunktorganisering; virkemiddel for å realisere drammensmodellen

2. Samarbeid

Arenasamarbeidet; Etablert struktur i Drammen kommune for tverrfaglig samarbeid på ulike nivåer i organisasjonen.

- Arena 1 og 2 er sammensatt av ledere med ansvar for tjenester som møter barn, unge og familier og utgjør styrende og koordinerende nivåer i strukturen.
- Arena 3 og 4 er soneinndelte strukturer for samarbeid mellom skoler eller barnehager og hjelpetjenester til drøfting av faglige problemstillinger, lære av hverandre og til å håndtere utfordringer knyttet til enkelte barn og unge.

Ansvar

Ansvar;

- *Alle ledere* har ansvar for at vi lykkes med oppvekstreformen
- *Ledere i Arena 1 og 2* har et *særskilt* ansvar for å samarbeide om prioritering av oppgaver og ressurser, som gjør at målene kan nås.

Lederforankring;

For at mål og tiltak i denne planen skal få betydning for barn, unge og familier i Drammen, må den være

- godt forankret
- følges opp
- evalueres jevnlig

Kompetanseprogrammet

- Skal bidra til å oppfylle målene i oppvekstreformen
- Alle som omfattes av kompetanseprogrammet skal utvikle og endre sin praksis gjennom kunnskap, holdninger og atferd
- Det er utviklet rammer for et kompetanseprogram og en handlingsveileder

*Sosionom, forsker og forfatter Kari Killén, NrK Drivkraft
12.1.2023:*

“Vi står i en situasjon hvor det er så mye tilgjengelig kunnskap som ikke brukes. For eksempel kunnskap om foreldre-barn relasjoner, tilknytning og hele traume og hjerneforskningen som forklarer mange ting vi tidligere ikke har forstått tilstrekkelig. Noe av det som vi intuitivt har fornemmet for lenge siden, har vi nå fått skikkelig dokumentert. Kunnskap vi har, blir ikke tilstrekkelig brukt. Vi kommer alle til dette arbeidsområdet med en del fordommer og holdninger som må avlæres. Vi må trekke på den kunnskap som er tilgjengelig, og konkludere med en faglig forankring.”

**DRAMMEN
KOMMUNE**
- et godt sted å leve